

Konkretisering av ny gebyrmodell fra 2027

**Vedtatt av styret i RfD 07.10.2025.
Behandlet på representantskapsmøte i RfD 18.11.2025
Politisk behandlet i RfDs deltakerkommuner våren 2026.
Til behandling på RfDs representantskapsmøte 30.4.2026**

Renovasjonsselskapet for
Drammensregionen IKS

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Bakgrunn	4
3. Prinsipper	5
3.1 Hovedprinsippet for ny gebyrmodell	5
3.2 Forutsetninger og rammeverk	5
4. Oppbygging av gebyret	6
4.1 Fast grunnbeløp	6
4.2 Variabel del	6
4.3 Bestillingstjenester	6
4.4 Fradrag og tilskudd	7
4.5 Fradrag for bleieavfall	7
5. Krantømte avfallsløsninger	8
6. Hytterenasjon	8
7. Midlertidig fritak fra renovasjonsgebyret	8
8. Valgmuligheter for husholdninger	9
8.1 Valgmuligheter for husholdninger med egen restavfallsbeholder	9
8.2 Valgmuligheter for husholdninger som deler restavfallsbeholder	9
9. Priseksempler	10
9.1 Gebyr for husstander med egne beholdere	10
9.2 Gebyr for husstander i samarbeid	11
9.3 Gebyr for krantømte containere	12
10. Kommunikasjon	13
10.1 Selvbetjening	13
10.2 Veiledning	13
11. Analyser og kvalitetssikring	14
11.1 Prosess og brukerinvolvering	14
11.2 Juridisk kvalitetssikring	14
12. Personvern	15
13. Videre prosess	15

1. Sammendrag

RfDs eierkommuner har vedtatt at det fra 2027 skal gjøres endringer i gebyrmodellen for husholdningsavfall. Dagens gebyrmodell har vært uendret i over 20 år, og er i liten grad tilpasset dagens behov og muligheter.

Målet er å legge bedre til rette for kildesortering, redusere mengden restavfall og fordele kostnadene mer rettferdig. Modellen skal også bidra til økt materialgjenvinning og å dempe kostnadsveksten i en tid der behandling av restavfall blir stadig dyrere.

Den nye modellen bygger på prinsippet om at forurenser betaler: De som har lite avfall og sorterer godt, skal betale mindre, mens de som har mye restavfall må betale mer. Gebyret vil bestå av et fast grunnbeløp, en variabel del som følger størrelsen på restavfallsbeholderen, samt muligheter for tilleggstjenester, fradrag og tilskudd, blant annet en egen ordning for bleieavfall. Den vil ivareta ulike behov med stor grad av valgfrihet og fleksible løsninger, slik at

gebyret og fordelingen av kostnadene oppleves rimelig og rettferdig for de fleste.

Modellen er forankret i nasjonale miljømål og gjeldende lovverk i forurensningsloven, og er juridisk kvalitetssikret med ekstern bistand.

For å sikre at ordningen dekker innbyggernes behov, og fungerer godt i praksis, har RfD gjennomført både brukerundersøkelser og fokusgrupper. I den politiske behandlingen våren 2025 kom det flere verdifulle innspill som også er tatt med i arbeidet.

Det legges stor vekt på tydelig kommunikasjon og veiledning, slik at innbyggerne får den informasjonen de trenger for å ta gode valg.

Forslaget til ny gebyrmodell skal behandles politisk i eierkommunene og endelig vedtas i representantskapet høsten 2026, med planlagt innføring fra 1. januar 2027.

Fra høsten 2026 overtar RfD avfallshenting i egen regi. Det betyr at vi i større grad kan tilpasse ordningen slik vi ønsker, mer fleksibilitet og skal sikre en enda bedre tjeneste for innbyggerne.

2. Bakgrunn

Våren 2025 vedtok RfDs eierkommuner dokumentet «Ny innsamlingsordning og gebyrmodell fra 2027». Saken ble behandlet og vedtatt av kommunestyrene i Drammen, Lier, Modum, Sigdal og Øvre Eiker, og la grunnlaget for videre arbeid både med ny innsamlingsordning og et nytt gebyrsystem. Kommunene ba samtidig RfD om å legge frem en konkretisering av gebyrmodellen før den trer i kraft 1. januar 2027.

Hovedmålet med endringene er å gi innbyggerne insentiver til å sortere bedre og redusere restavfallsmengden. Den nye gebyrmodellen gir større valgfrihet, og belønner dem som sorterer godt og kaster lite restavfall. Endringene som foreslås er godt forankret i nasjonal avfallspolitikk og miljølovgivning, og skal bidra til å nå målet om minst 65 prosent materialgjenvinning innen 2035.

Dagens gebyrmodell har vært uendret i over 20 år, og tar i liten grad hensyn til bestemmelsen i forurensningslovens §34, om at kommunene bør ha et gebyrsystem som bidrar til avfallsreduksjon og økt gjenvinning. De som sorterer godt og har lite restavfall har i praksis vært med på å betale for de

som har mye avfall eller ikke sorterer så godt. I samme periode har både teknologi, avfallsmengde og vaner utviklet og endret seg betydelig. Vi har fått bedre løsninger for både avfallsinnsamling, data og analyser, og det er nå fullt mulig å ta høyde for ulikheter mellom husstanders avfallsmengde og sorteringsgrad, på en måte som både er rettferdig, effektiv og praktisk.

I tillegg er kostnadene for behandling av restavfall i stadig vekst. Det er innført en statlig avgift på forbrenning, som ventes å øke i årene som kommer. Dette er et nasjonalt tiltak for å redusere restavfallsmengdene. Uten lokale tiltak vil både renovasjonsgebyrene og miljøbelastningen bli høyere enn nødvendig. Den nye gebyrmodellen er et viktig virkemiddel for å dempe kostnadsveksten og sikre at en større del av ressursene går til materialgjenvinning.

Dette dokumentet gir en konkret anbefaling til hvordan gebyrmodellen bør utformes og innføres.

3. Prinsipper

3.1 Hovedprinsippet for ny gebyrmodell

Den nye gebyrmodellen bygger på prinsippet om at forurenser betaler, slik det står beskrevet i forurensningslovens § 34, andre ledd, og som anbefaler kommunene å fastsette differensierte gebyrer der det kan bidra til avfallsreduksjon og økt gjenvinning.

Det betyr at husstander med lite restavfall skal betale mindre enn de som har mye. Restavfall er en dyr avfallstype å behandle, og belastende for klima siden det forbrennes. I tillegg viser RfDs sorteringsanalyser at omtrent halvparten av innholdet i restavfallsbeholderne kunne vært sortert ut og materialgjenvunnet. Når ressurser som kunne vært brukt om igjen går tapt, må det i stedet utvinnes nye råvarer fra naturen.

Med den nye gebyrmodellen vil god sortering lønne seg. Jo mindre restavfall en husstand har, desto lavere blir gebyret. Den vil også ivareta ulike behov med stor grad av valgfrihet og fleksible løsninger, slik at gebyret og

fordelingen av kostnadene vil oppleves rimelig og rettferdig for de fleste.

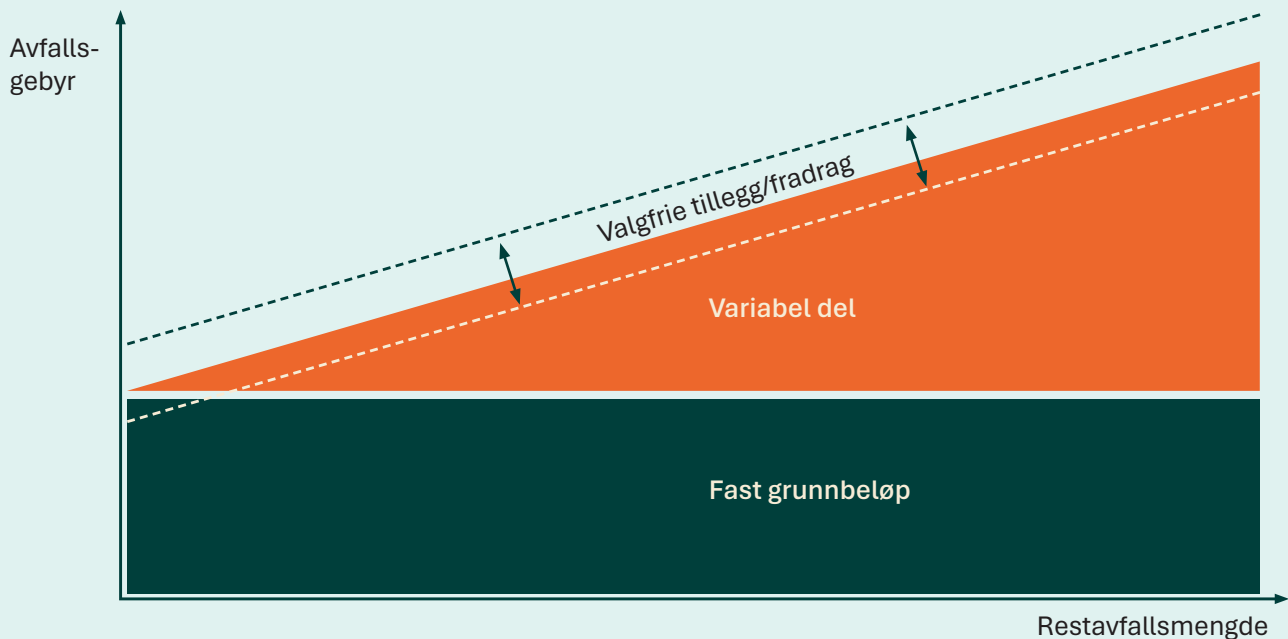
Prismodellen for gjenvinningsstasjonene er ikke en del av dette forslaget, og det forutsettes å videreføre dagens ordning.

3.2 Forutsetninger og rammeverk

Fastsettelse av kommunale avfallsgebyrer er hjemlet i forurensningslovens § 34 og utdypet i avfallsforskriftens kapittel 15, med tilhørende veileder. Det presiseres blant annet at renovasjonsgebyret fullt ut skal dekke kommunens kostnader. Det oppfordres til differensierte gebyrer der dette kan stimulere til avfallsreduksjon og økt gjenvinning, men gebyret kan ikke differensieres på bakgrunn av sosiale forhold – som inntekt, helse eller alder. Det er heller ikke anledning til å differensiere gebyret etter hvor i kommunen man bor, eller å bruke renovasjonsgebyret til å finansiere andre kommunale oppgaver.

Det kommer flere muligheter for å skreddersy avfallsløsningen etter husstandens behov. Det viktigste er fortsatt å sortere det man kan, og unngå å kaste mer enn nødvendig i restavfallet.

4. Oppbygging av gebyret

Renovasjonsgebyret vil bestå av et fast grunnbeløp, en variabel del, muligheter for å bestille tilleggstjenester, samt ulike ordninger for fradrag og tilskudd.

4.1 Fast grunnbeløp

Alle husstander betaler et fast grunnbeløp som dekker deres andel av de faste kostnadene, og nødvendig beredskap i renovasjonstjenesten. Grunnbeløpet inkluderer også drift av og tilgang til gjenvinningsstasjonene. Det vil ikke gis fritak fra eller fradrag i grunnbeløpet.

4.2 Variabel del

Den variable delen av gebyret avhenger av hvor mye restavfall husstanden har. For husstander med egne beholdere eller som deler beholdere beregnes dette ut fra størrelsen på restavfallsbeholderen, der man kan velge mellom fire størrelser: liten, middels, stor og ekstra stor.

For krantømte fellesløsninger beregnes gebyret etter faktisk levert mengde restavfall.

4.3 Bestillingstjenester

Husstander kan bestille enkelte tilleggstjenester, både med og uten ekstra kostnad. Listen under er eksempler, og tilbudet vil kunne justeres over tid basert på behov og erfaringer.

Uten ekstra kostnad:

- Egen beholder for plastemballasje
- Større eller mindre beholder til matavfall
- Større eller mindre beholder til papp- og papiravfall
- Større eller mindre beholder til glass- og metallemballasje

Med ekstra kostnad:

- Større beholder til restavfall
- Ekstra avfallstømming utenom ordinær rute
- Henting av hageavfall (én gang per år)
- Dobbel hentefrekvens for restavfall
- Ukentlig henting av matavfall om sommeren

4.4 Fradrag og tilskudd

Husstander som oppfyller fastsatte kriterier, kan søke om ulike fradrag og tilskudd.

Følgende ordninger eksisterer i dag, og videreføres i den nye gebyrmodellen:

- Fradrag for samarbeid – Husstander som deler avfallsløsning, for eksempel i borettslag og sameier, får lavere gebyr enn de med egne beholdere.
- Fradrag for helårs hjemmekompostering – Husstander som komposterer alt matavfall gjennom hele året, kan søke om fradrag i renovasjonsgebyret. Dette krever godkjent løsning og avtale.
- Tilskudd til innkjøp av tøybleier – Husstander som bruker tøybleier kan søke om tilskudd. Dette kan ikke kombineres med fradrag for bleieavfall.
- Tilskudd til innkjøp av bokashiutstyr – Det gis støtte til innkjøp av bokashiutstyr for å kompostere matavfall på kjøkkenet.

4.5 Fradrag for bleieavfall

Bleier må kastes i restavfallet, siden det per i dag ikke finnes noen egen ordning for å kildesortere dem. De tar mye plass og kan gjøre at beholderen fylles raskere opp enn normalt, uten at det betyr at avfallet er dårlig sortert.

For å unngå at dette oppleves som en urettferdig merkostnad, er det planlagt å innføre en fradragsordning for bleier. Målet er å sikre at det ikke straffer seg å ha bleieavfall, samtidig som vi unngår at de kastes i feil beholder.

Ordningen gjelder for husstander med stor eller ekstra stor restavfallsbeholder, og gis ikke for fellesløsninger der gebyret er gjennomsnittsberegnet. Det kan søkes om fradrag for inntil tre år av gangen, basert på en egenerklæring. Det må ikke oppgis helse- eller personopplysninger.

Det vil bli en egen løsning for husstander som har bleieavfall.

For de som har krantømte fellesløsninger vil det bli vektbasert betaling, ut ifra hvor mye restavfall som leveres.

5. Krantømte avfallsløsninger

For husstander med felles avfallsløsninger som tømmes med kranbil veies avfallet ved hver tømning, og den variable delen av gebyret beregnes etter mengden restavfall som leveres.

6. Hytterrenovasjon

Dagens gebyrordning for hytterrenovasjon vil videreføres. Standardløsningen er at hytteeiere har tilgang til felles avfallspunkter i alle RfDs kommuner, som kan brukes fritt etter behov. Det vil fortsatt være mulig å søke om redusert gebyr for de som har små hytter med svært enkel standard i innlandsområder.

Siden dagens løsning ikke gjør det mulig å registrere mengden restavfall som leveres fra hver enkelt hytte, kan ikke den nye gebyrmodellen innføres for fritidsboliger per nå.

Hytter kan ut ifra bestemte vilkår søke om egne avfallsbeholdere. De vil da ha den samme gebyrmodellen som gjelder for helårsboliger.

7. Midlertidig fritak fra renovasjonsgebyret

Dersom en bolig står tom og ikke er i bruk over lengre tid, er det fortsatt mulig å søke om fritak fra den kommunale innsamlingen, jf. renovasjonsforskriften § 9-1.

I den nye gebyrmodellen foreslås det at disse husholdningene ikke kan få fritak fra grunnbeløpet. Grunnbeløpet dekker de faste felleskostnadene og beredskapen i renovasjonstjenesten, inkludert drift av og tilgang til gjenvinningsstasjonene. Dette er kostnader som påløper uavhengig av om boligen er i bruk eller ikke.

Felles avfallspunkter for hytterrenovasjon finnes i alle RfD-kommuner og kan brukes fritt etter behov.

8. Valgmuligheter for husholdninger

I området finnes det 77 482 husstander. Av disse har 31 594 egen beholder, 40 808 deler beholder med andre og 5080 er tilknyttet en løsning med krantømte konteinere. Nedenfor beskrives valgmulighetene for disse tre gruppene.

8.1 Valgmuligheter for husholdninger med egen restavfallsbeholder

Liten beholder (80 liter) : Passer for små husstander med lite restavfall, eller husstander som er ekstra flinke til å kildesortere.

Middels beholder (140 liter): Passer for de aller fleste husholdninger, men forutsetter at man kildesorterer godt.

Stor beholder (240 liter): Passer for store husholdninger, eller de som av ulike grunner har mer restavfall enn gjennomsnittet.

Ekstra stor beholder (360 liter): Passer for husstander med restavfallsmengder som avviker betydelig fra en gjennomsnittlig husstand.

8.2 Valgmuligheter for husholdninger som deler restavfallsbeholder

Hvis man deler avfallsbeholdere med andre må man i fellesskap velge mellom liten, middels, stor eller ekstra stor løsning for restavfall.

Størrelsen på beholderen beregnes etter en dimensjoneringsstabell basert på valgt løsning og antall husstander som samarbeider.

Liten løsning: (Ca. 20 liter per husstand per uke). Passer for samarbeid mellom flere små husholdninger, som er flinke til å kildesortere.

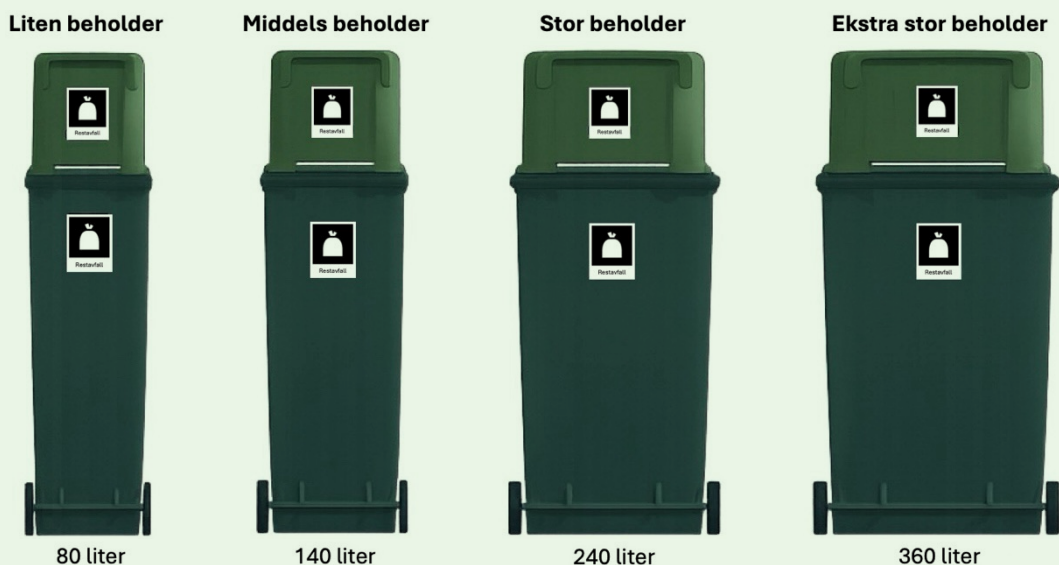
Middels løsning: (Ca. 35 liter per husstand per uke). Passer for de fleste samarbeid, men forutsetter at fellesskapet er flinke til å sortere.

Stor løsning: (Ca. 60 liter per husstand per uke). Passer for samarbeid som har mer restavfall enn gjennomsnittet.

Ekstra stor løsning: (Ca. 90 liter per husstand per uke). Passer for samarbeid med en restavfallsmengde som er vesentlig høyere enn vanlig.

Eksempel: Tre husstander som velger liten løsning (20 liter) vil samlet få 60 liter disponibelt per uke. Med fire ukers tømmefrekvens tilsvarer det behov for en 240 liters beholder.

Samarbeid kan variere fra to husstander til flere hundre. Beregningene over viser kun hovedalternativene. For samarbeid med andre behov vil flere løsninger være mulig.

Figur 1: Valgmuligheter for restavfallsbeholdere for husstander med egen beholder.

9. Priseksempler

I denne saken er det kun prinsippene for selve gebyrsystemet som skal behandles. Som tidligere vil renovasjonsgebyrene fastsettes årlig gjennom budsjett og økonomiplan.

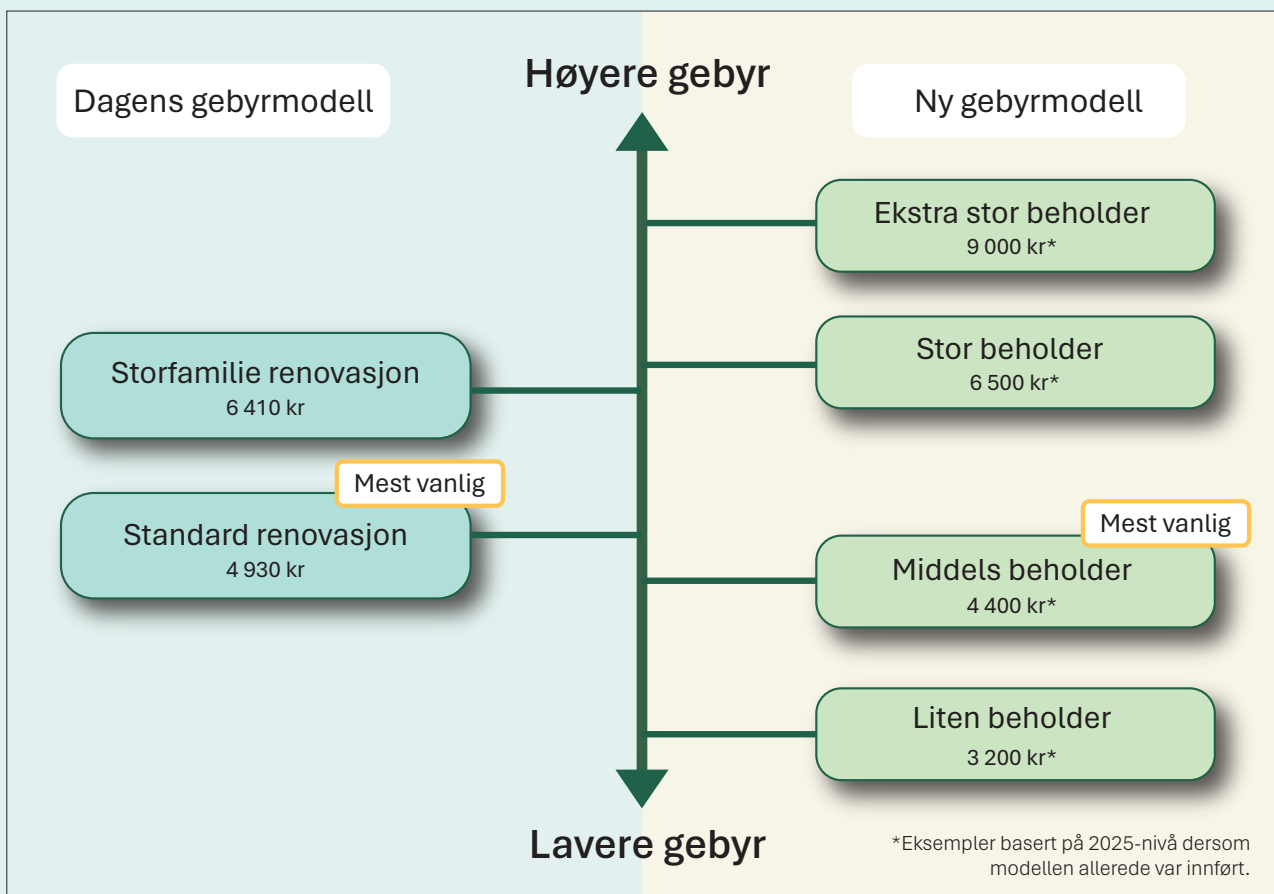
Den nye gebyrmodellen utvikles for å være en langsiktig løsning, og vil derfor ikke knyttes til kostnadsnivået for ett bestemt år.

For å illustrere hvordan modellen virker, er det satt opp priseksempler som viser hvordan gebyrene ville ha blitt i 2025 dersom systemet allerede hadde vært innført.

9.1 Gebyr for husstander med egne beholdere

Med dagens renovasjonsordning kan husstander med egne beholdere kun velge mellom to beholderløsninger – standard eller storfamilie. I den nye modellen kan man velge mellom fire størrelser på restavfallsbeholderen, med mulighet for å både gjøre tilvalg og søke om fradrag.

Som illustrasjonen viser, vil de fleste kunne få lavere gebyr ved å velge liten eller middels beholder. Husstander som har ekstra mye avfall, eller som sorterer lite, vil derimot få høyere gebyr enn i dagens modell.

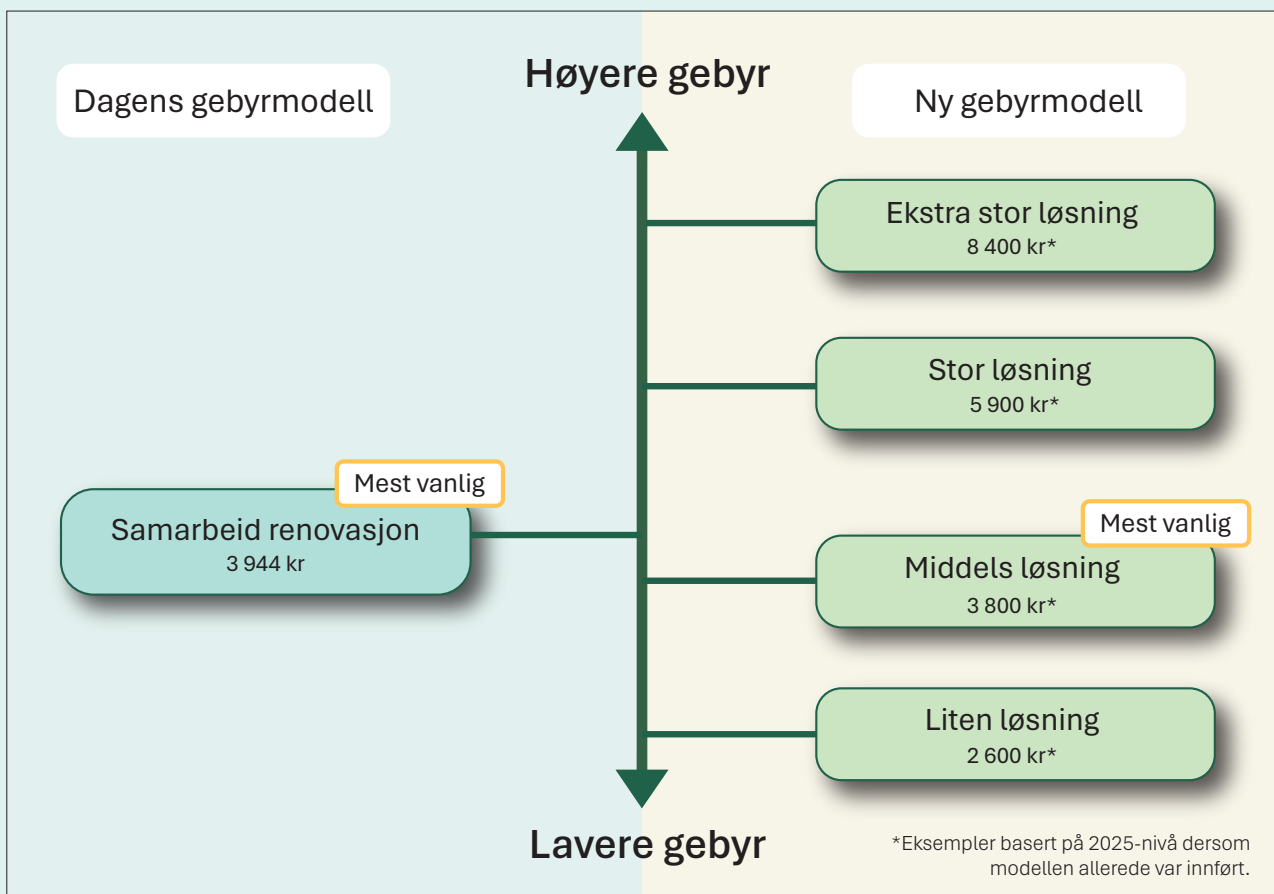

Figur 2 : Priseksempel for husstander med egen beholder (2025-tall)

9.2 Gebyr for husstander i samarbeid

For husstander som deler beholdere med andre, vil kostnadene bli lavere hvis alle sorterer godt. De som samarbeider må i fellesskap bestemme hvilken løsning de vil ha. Velger de liten eller middels kan renovasjonsgebyret bli betydelig lavere, noe som i mange borettslag og sameier også kan bidra til lavere felleskostnader.

Hvis det derimot kastes mye restavfall, vil det være behov for en stor eller ekstra stor løsning, og da vil gebyret bli høyere. For å gjøre det enklere å lykkes vil RfD tilby informasjonsmateriell og opplæring til de som ønsker det.

Figur 3 : Prisseksempl for husstander i samarbeid (2025-tall)

9.3 Gebyr for krantømte konteinere

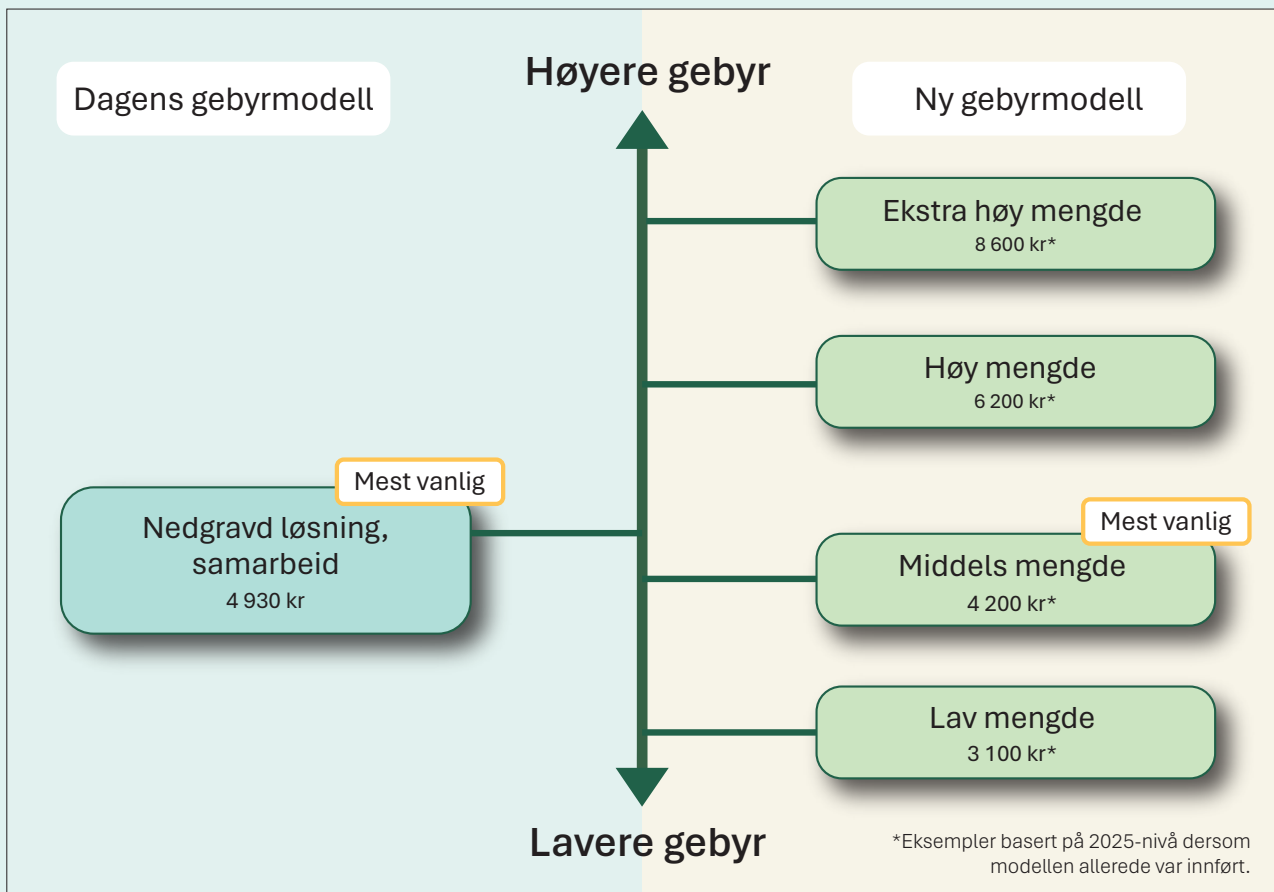
For krantømte løsninger beregnes den variable delen av gebyret ut fra vekten på restavfallet som leveres.

De som har fellesløsninger og leverer mindre restavfall per husstand enn gjennomsnittet vil få lavere kostnad.

Hvis det derimot kastes mer restavfall enn det som er vanlig, vil gebyrsystemet gi et insentiv

til at styret og beboerne jobber for å bedre sorteringen. For å gjøre det enklere å lykkes vil RfD tilby informasjonsmateriell og opplæring til de som ønsker det.

I eksemplet er det beregnet at det vil koste ca. 20 kr per kilo restavfall (inkludert mva).

Figur 4 : Priseksempel for husstander tilknyttet krantømte konteinere (2025-tall)

10. Kommunikasjon

En viktig forutsetning for å lykkes med innføringen av den nye gebyrmodellen er god og målrettet kommunikasjon til innbyggerne, i god tid før oppstart. Informasjonen må være tydelig, lett tilgjengelig og enkel å forstå – både når det gjelder hvordan ordningen fungerer, forskjellen mellom de ulike valgene, hva innbyggerne selv må gjøre og hvordan de kan påvirke gebyret sitt.

I forkant av endringene vil alle husstander få en informasjonspakke i posten, med praktiske forklaringer og oversikt over valgmulighetene. I tillegg vil informasjon, tips og råd være tilgjengelig på rfd.no, og deles i sosiale medier. Det vil legges vekt på hvordan bedre kildesortering bidrar til reduserte utslipp, økt ressursutnyttelse og lavere gebyrer.

10.1 Selvbetjening

Innbyggerne vil selv kunne bestille og gjøre endringer i abonnementet sitt. For å gjøre det enkelt å se hvordan de ulike valgene påvirker kostnadene, vil det utvikles en brukervennlig gebyrkalkulator. Der kan man regne ut prisen ved å velge størrelse

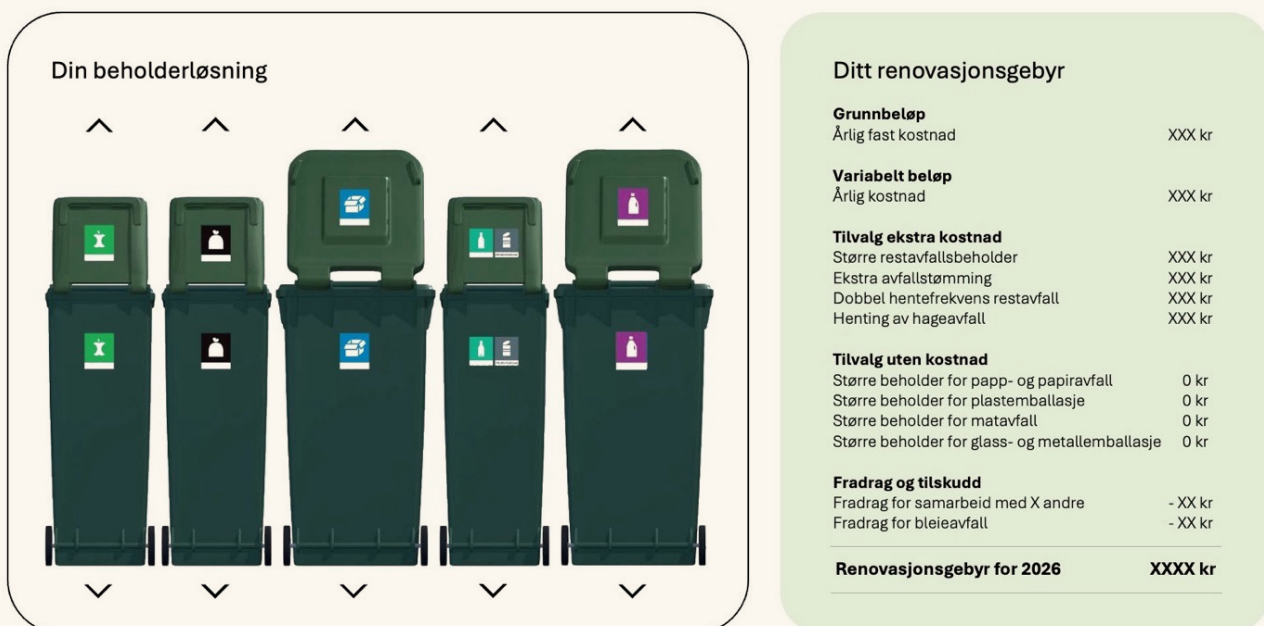
på restavfallsbeholderen, og se hvordan fradrag, tilskudd og tilleggstjenester påvirker totalbeløpet. Det vil også komme tydelig fram i kalkulatoren at størrelsen på de andre beholderne ikke påvirker gebyret, det gjelder bare restavfallet.

10.2 Veiledning

RfD skal være lett å komme i kontakt med og åpen for dialog med de som trenger veiledning. Det gjelder både for tips om sortering og avfallshåndtering, og for å få råd og bistand til å finne en løsning som passer for den enkelte husstanden.

Det vil bli tilgjengelig informasjon på flere språk i ulike, relevante kanaler.

Vi vil gi ekstra oppfølging til borettslag og sameier med fellesløsninger, som for eksempel for de som har avfallsrom, for å sikre best mulig sorteringsresultater og at overgangen til ny løsning blir god.

Figur 5: Eksempel på gebyrkalkulator for selvbetjening.

11. Analyser og kvalitetssikring

11.1 Prosess og brukerinvolvering

Etter at prinsippene for gebyrmodellen ble vedtatt i kommunestyrene, startet arbeidet med å utvikle den konkrete løsningen og planen for innføring. Underveis er både innspill fra innbyggere og den politiske behandlingen tatt med.

RfD har kartlagt behovene til ulike innbyggergrupper gjennom fokusgrupper, og hentet erfaringer fra andre kommuner som har innført lignende ordninger. I september 2025 ble det også gjennomført en større kundetilfredshetsundersøkelse blant innbyggere i RfD-kommunene.

Proessen har gitt verdifull innsikt i hva innbyggerne er opptatt av, og har bidratt til å utvikle en modell som møter behovene til de fleste husholdningene. Samtidig er den laget for å være enkel å forstå og tilpasse.

11.2 Juridisk kvalitetssikring

For å sikre at forslaget er i tråd med gjeldende regelverk, ble gebyrmodellen sendt til Momentum (Visma) for juridisk vurdering i august 2025. Selskapet har spisskompetanse på selvkostregnskap, offentlig forvaltning og rådgivning til kommuner og interkommunale selskap.

I sin vurdering konkluderte Momentum med at forslaget balanserer hensynet mellom at gebyret skal reflektere tjenesten abonnenten mottar, og at det samtidig gir tydelige insentiver til miljøriktige valg. Videre fremheves det som den best mulige løsningen innenfor dagens regelverk og forventet utvikling.

Det har spesielt blitt lagt vekt på å vurdere utformingen av bleieavtalen, sett i lys av at det ikke er tillatt å differensiere gebyrer på sosialt grunnlag. Dette er et tiltak for riktig sortering av en avfallstype som foreløpig ikke er mulig å gjenvinne. (se pkt. 4.5) Momentum har vurdert løsningen til å være best mulig med utgangspunkt i lovverket.

Viktige rammebetingelser som er hensyntatt i gebyrmodellen er:

- Renovasjonsgebyret skal dekke kommunens kostnader til innsamling, transport, gjenvinning, behandling og administrasjon av avfallet. Det er over tid ikke mulig å sette gebyret høyere eller lavere enn reelle kostnader.
- Det er ikke tillatt å fastsette gebyrer på bakgrunn av sosiale forhold. Eksempler på dette er inntekt, helse eller alder.
- Det er ikke tillatt å differensiere gebyret etter hvor i kommunen man bor.
- Det er ikke tillatt å bruke renovasjonsgebyret til å finansiere andre kommunale oppgaver.

12. Personvern

Personvern har vært et viktig hensyn i arbeidet med ny gebyrmodell. RfD følger prinsippet om at personopplysninger bare brukes når det er nødvendig og forholdsmessig.

RfD skal ikke samle inn eller behandle mer informasjon enn det som er nødvendig for å administrere gebyret. Det betyr at vi kun registrerer opplysninger som trengs for å fastsette gebyret, som størrelse på beholder og tømmefrekvens, og ikke hva hver enkelt husstand kaster.

Et eksempel er fradragsordningen for bleieavfall. For å unngå krav om helseopplysninger er søknaden knyttet til husstandens behov uten å oppgi sensitive data.

13. Videre prosess

Forslaget til ny gebyrmodell skal etter drøfting i representantskapet november 2025 behandles politisk i alle eierkommunene og sendes på høring til Statsforvalteren. Endelig vedtak om gebyrmodellen fattes av representantskapet i RfD våren 2026. Gebyrer etter ny modell behandles av kommunestyrene høsten 2026 med virkning fra 1. januar 2027.

